

KAROLJ KROMBHOLC (1905, Budimpešta–1991, Novi Sad)

Karolj Krombholc je rođen u Budimpešti, u porodici koja je negovala afinitet prema muzičkoj umetnosti. Otac mu je bio veoma cenjen klavir-štimer koji se družio sa kompozitorima i muzičkim izvođačima. Na poziv kompozitora Erne Lanjia, porodica Krombholc se seli u Suboticu, gde je devetogodišnji Karolj krenuo u Muzičku školu, u klasi profesorke klavira Elvite Rado, nekadašnje učenice Bele Bartoka. Kao izuzetno nadaren đak, poslat je da studira na Muzičkoj akademiji u Beču koju je upisao 1924. godine. Tri godine kasnije diplomirao je klavir u klasi profesora Viktora Ebenštaina i Paula Vaingartnera i kompoziciju u klasi profesora Riharda Štora. Razvijen koncertni život u Beču omogućio mu je da prisustvuje koncertima čuvenih evropskih pijanista zlatnog doba pijanizma između dva svetska rata, kao što su Godovski, Bartok, Fridman, Rahmanjinov i drugi. U periodu između dva svetska rata razvijao je svoju karijeru koncertnog pijaniste tako što je održao preko tri stotine solističkih koncerata, odnosno recitala, često gostujući na beogradskom i zagrebačkom radiju. Krombholc je među prvim pijanistima koji su svirali na programima novoosnovanog Radio Beograda (1929. godine) i Radio Novog Sada (1949. godine). Čitavog života se bavio i pedagoškim radom kao profesor klavira, ali je u nekoliko navrata bio i na upravnim pozicijama muzičkih institucija u Jugoslaviji. Bio je od 1941. do 1954. direktor Muzičke škole u Subotici, zatim je dve godine radio kao profesor klavira u Muzičkoj školi „Stanković” u Beogradu, a potom se preselio u Novi Sad i tu je do penzionisanja 1968. godine predavao klavir u Srednjoj muzičkoj školi „Isidor Bajić”. Uporedo je predavao klavirski praktikum na novosadskom odeljenju beogradske Muzičke akademije, a bio je i honorarni saradnik korepetitor, angažovan u Baletu Srpskog narodnog pozorišta i u novosadskoj baletskoj školi. Njegov kompozitorski opus nije obiman, ali je oličenje upravo onoga što je on i bio, a to je koncertni pijanist, pedagog, sa talentom za komponovanje. Najveći deo svoga opusa upravo je posvetio klaviru, komponujući za ovaj instrument dela, kako umetničke tako i ona utilitarne vrednosti, odnosno muzičke komade koji će poslužiti učenicima klavira da bolje savladaju tehniku sviranja na ovom instrumentu, ili lakše dođu do rešenja nekog od interpretativnih problema. Krombholc je pri komponovanju veoma koristio bogato folklorno nasleđe, naročito mađarske melodije, ali i melodije drugih naroda sa panonskih prostora.

U prilog ovome govore i naslovi njegovih kompozicija kao što je: „Vojvođanska mađarska rapsodija za klavir i simfonijski orkestar”, „Četiri slavonske sonatine”, „Tri narodne pesme iz Bačke”, „Igre iz Kupusine”, „Igre iz Doroslova”, „Igre iz Horgoša”, „Igre iz Gomboša” (mađ: Gomboš; današnje Bogojevo, opština Odžaci). Najpoznatija kompozicija Krombholca je petostavačna svita za klavir solo „Suite Miniature”, koju je objavio poznati izdavač „Reder” iz Lajpciga.

Krombholc je, poput mnogih njegovih kolega, uglednih novosadskih kompozitora (kao što su Rudolf Bruči, Nikola Petin, Ivan Kovač, Slavko Šuklar, Svetozar Saša Kovačević), inspirisan radom orkestra harmonika Akademskog kulturno-umetničkog društva „Sonja Marinković” iz Novog Sada, komponovao jedno delo posvećeno ovom ansamblu. To delo je Krombholc pisao četiri godine i nazvao ga je „Toccata za orkestar harmonika”. Ono je kasnije doživelo i preradu za harmoniku solo, a u toj varijanti ga je izveo i snimio mladi akordeonista Dragan Mirković.

Ugledna jugoslovenska izdavačka kuća gramofonskih ploča i kasete „Jugoton” je 1981. godine objavila LP ploču, sa izborom dela za klavir solo Karolja Krombholca u ediciji „Mladi muziciraju”.

Naša poznata muzikološkinja i profesor na Akademiji umetnosti u Novom Sadu dr Ira Prodanov Krajišnik prva se na ovim prostorima bavila istraživanjem lika i dela Karolja Krombholca, a rezultat njenog istraživanja je knjiga „Klavirska muzika Karolja Krombholca”, koju je objavio Zavod za kulturu Vojvodine 2009. godine. Ova knjiga predstavlja prvu detaljnu studiju kod nas o Krombholcovom muzičkom opusu. Ona sadrži veliki broj muzičkih primera i objašnjenja, a ovo izdanje je upotpunjeno i kompakt diskom sa snimcima odabranih reprezentativnih dela Karolja Krombholca.

Krombholc nije voleo da se medijski eksponira, niti je mislio da je to naročito bitno za njegovu karijeru, te nije ni znao neke od ondašnjih načina promocije. On je najviše bio posvećen svom pedagoškom radu i kompoziciji. Njegovi savremenici svedoče da je bio veoma posvećen i marljiv muzičar, koji je uvek bio na neki način osamljen, ali i samim tim još više posvećen onome što mu zaokuplja misli.

Krombholc je jedan od onih nepravredno zapostavljenih kompozitora koji čekaju da se njihova dela ponovo nađu na repertoaru vodećih ansambala.

Muzički primer:

Karolj Krombholc, [„Toccata diatonica”](#) za klavir solo (Jelena Keserović, klavir).